

Dr. CSÚRÖS ZOLTÁN
1901-1979

Egyedülálló, kiemelkedő egyéniséggel lettek egényebbek a magyar kémikusok, amikor *Dr. Csűrös Zoltán* akadémikus, ny. egyetemi tanár távozott közülünk. Vegyész-mérnökök generációit elvelte hivatott pedagógusként, pedagógusok tízreinek gondjaiban osztozott szakszervezetük nökeként. Kivételes előrelátással ismert fel, üvelt sikeresen és fogadtatott el hazai tudományos fórumokon új tudományterületeket a kémia- és kémiai technológiában. A világhírű *Zemplén* kola egyik kiemelkedő tagjaként vált ismertté és ott 35 évesen egyetemi magántanár, 39 évesen edig egyetemi nyilvános rendes tanár a mai budapesti Műszaki Egyetemen. Alapításától vette a Textilkémiai, későbbi nevén és átszervezése után a Szerves Kémiai Technológia Tanszéket. 5 éves korában választották a Magyar Tudományos Akadémia tagjai sorába.

Úttörő munkát végzett a vegyész-mérnök képzés és évtizedekkel később kibontakozott új irány-nyak korai felismerésében ill. már felismert irányok dinamikus fejlesztésében és a kapcsolódó oktató-s kutató munka megindításában. A szál és rost-émia és technológia, a műanyagok kémiaja és echnológiája, a gyógyszeripari kémia és technológia, a katalízis alkalmazása a szerves szintézis-zen néhány meggyőző példa a gazdag választék-ól. Ilyen irányú kezdeményezéseit az idő rendre-gazolta, amit mi sem bizonyít jobban, mint hogy t budapesti vegyész-mérnök képzés öt ágazatából-égy az ő kezdeményezésének nyomdokain fejlődött mai szintjére.

A tudós, a pedagógus és a technológus egységgé-ívződött személyében. Minden megnyilvánulása-gazolása volt az elmélet és a gyakorlat egységé-nek. Lenyűgöző előadásai mellett tudományos munkájával is erre az egységre oktatta tanítvá-nyainak és munkatársainak generációit. Közvetlen

környezetét, tanítványait és sokrétű közéleti szereplésének sokezer tanúját elbűvülte és magá-
val ragadta logikájával, félelmetes vitakészségével, kiemelkedő szónoki adottságaival és történelmi tisztánlátásával.

Úttörő munkát végzett a hazai textilipari kuta-
tás megindításában, mint az 1938-ban a Goldber-
ger Textilgyárban megszervezett kutató laborató-
rium tudományos irányítója. Kezdő asszisztens
korától sikeres résztvevője, majd eredményes
irányítója volt a gyógyszeripari kutatásban is-
mertté vált kutató kollektíváknak. Jelentős ered-
mények követték a heterogén katalízis, szénhid-
rát-kémia, polimer kémia és a szerves szintézis
területén kezdeményezett és évtizedeken át foly-
tatott kutató munkáját.

Sokoldalú és eredményes kutatómunka követ-
keztében szervezte meg *Csűrös* akadémikus irányí-
tásával a MTA 1950-ben a Szerves Kémiai Techno-
lógiai Kutató Csoportot. Ennek sokrétű és ered-
ményes munkáját haláláig irányította.

Sok energiát és időt áldozott a tudomány nép-
szerűsítésére is. Magával ragadó előadásai a TIT-
ben és számos más fórumon, irodalmi tevékenysége
az Élet és Tudomány főszerkesztői, majd szerkesz-
tőbizottság-elnöki tisztségben csak kiragadott példák
ennek illusztrálására.

Közéleti szereplése is példamutató volt. 1943—44
tanévben a Gépész- és Vegyész-mérnöki Kar dékán-
ja, 1946—49 és 1957—61 időszakokban pedig a
Budapesti Műszaki Egyetem rektora volt. Mind-
három alkalommal fényesen állta ki az átlagosnál
nehezebb körülmények között, azóta már történel-
minek minősíthető idők próbáját.

Következetes politikai megnyilvánulásainak ne-
vezetes fórumai voltak a Hazafias Népfrent, amely-
ben a XI. kerületi bizottság elnökeként működött
sok éven át, és az Országos Béketanács.

A tudomány és iparpolitika szoros egységét hirdette a MTA Szál- és Rosttechnológiai Bizottságában, amelynek alapításától haláláig aktív elnöke és fáradhatatlan motorja volt. Széles körű közéleti munkásságából rész jutott a Magyar Kémikusok Egyesületének is, amelynek Választmányában, majd Tanácsában, Szerves Szakosztályának elnökeként hosszú évtizedeken át fejtett ki hasznos tevékenységet.

Mélyreható gondolataival, sziporkázó ötleteivel és remekbeszabott mondataival naponta gazdagította nyelvünket a hétköznapi beszédben és a szakirodalomban egyaránt.

Egész életében féltő gonddal munkálkodott nevelő, kutató, szerkesztő és közéleti személyiség-

ként a szép és hibátlan magyar beszéd és írási stílus állandó újra teremtésén.

Személyes példával nevelte munkatársait a tényleges és a következős, elvekre és humánus magatartásra.

Fáradhatatlan és sikeres munkáját sok elismerés között a Magyar Népköztársaság Zászlórendjének 4 alkalommal a Munkaéremrend arany fokozatát, a Kossuth Díj, díszdoktori oklevelek és sok más kitüntetés fémjelzi.

Az elmúlás elkerülhetetlenségének ismeretében is nehéz beletörödni, hogy Csűrös professzor nincs többé. Köztünk él azonban továbbra is egy kiváló egyéniség szelleme és akinek emlékét életünk végéig tiszteljük és megőrizzük.

R. J.